

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Epistolæ Præpositorum Generalium Ad Patres Et Fratres Societatis Jesu

Oliverius, Horatius

Pragae, 1711

VII. Ejusdem ad PP. & FF. Soc: A. 1583. 29. Sept. De Renovatione Spiritûs

---

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55386](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55386)

Præpositorum Generalium
Societatis JESU.

VII.

R. P. N.

CLAUDI
AQUAVIVA

Præpositi Generalis V.

Secunda,

Ad Patres & Fratres Socie-
tatis.

Anno 1583. 29. Sept.

De Renovatione Spiritûs.

*Necessi-
tas reno-
vationis
Spiritûs.*

1. **S**piritûs ac fervoris renovatio spiritibus ac religiosis hominibus necessaria est (Patres , Fratres carissimi) ut studium hoc cùm semper grans esse in nobis omnibus velim, tum precipuè hoc tempore. Nunc enim JESUS Dominus noster non in Septemtrionibus modò, & Oriente alios ex aliis agros nobis colendos assignans ait, *Videte regiones,*

Joan. 4.
35.

ium alba jam sunt ad messem; verùm etiam in Indiis, vel Orientis, vel Occidentis, præsertim verò in Japone, insula vastissima, campum latissimum aperit, ubi Christiani nominis, divinæque gloriæ amplificationem longè latèque nostra excurrere possit industria.

Itaque si quando nostri Ordinis homines, & suæ perfectionis studio, & summa cum Deo conjunctione aptos se & idoneos Dei ministros præbere debuerunt, nunc quidem profectò quàm maximè debent. Neque enim multitudo solùm Ecclesiæ calamitatum, acerbitasque verberum, quæ nobis divina severitas infligit, sic ut graviora etiam (*adhuc Isai. 5. enim manus ejus extenta*) in dies minuetur, 25. nos admonent, ut imperfectum nostrum lugeamus, & murum nos opponamus pro Domo Dei; sed etiam Instituti nostri debitum cogit, ut tam multis panem, quo æternam ad vitam alantur, petentibus aliquando Thren. 4. frangamus. Atque ut de aliis taceam, ex Japone proximis Nostrorum litteris affertur, Reges aliquot ac Dynastas potentes in primis, quamquam nondum Christianos, templis multis Deorum everfis, nonnullis etiam Christo excitatis, potestatem Nostris hominibus Euangelii prædicandi, populis suis suscipiendi fecisse, ut Christianæ religionis propagandæ spes ostendatur vel maxima,

Luc. 5. 7. xima. Ergo illi admirantes in captum
scium, annuunt sociis, ut veniant, & adju-
tos: quoniam quidem magnam Deus *revo-*
& facultatem affert suis retibus conclu- *hac*
di tam copiosam gentem, & idoneam; *ro.*
jam adesse tempus videatur, cum per *oste-*
qualescumque operarios, etiam in max- *inu-*
illa atque horrida Ethnicorum silva eff- *me-*
Dominus, quod in Filii sui adventu fa-
rum se prolixè Isaiæ ore pollicetur. C *in u-*

Isai. 41. enim illa dixisset, *Aperiam in supinis coll-* *rati-*
 18. *flumina, & in medio camporum fontes: po-* *si a-*
desertum in stagna aquarum, & terram *ard-*
 v. 19. *am in rivis aquarum; adjungit: Dabo* *cou-*
litudinem cedrum, & spinam (quæ arbor *nit-*
cie, & immortalitate ceteris antecellit *ter-*
myrtum, & lignum olivæ. Ponam in de- *ac-*
 v. 20. *to abietem, ulmum, & buxum simul: ut* *po-*
ant, & sciant, & recogitent, & intelligant *fu-*
riter, quia manus Domini fecit hoc. *&*
in ariditate gentium (quemadmodum *fua-*
Hieronymus interpretatur) invenirent *nis*
fluente virtutum; & in terra quondam de- *be-*
ta plenâque falsuginis, cedrus, & cyparissus *di-*
& alia arbores nascerentur. Ergo ut omni *bu-*
ad hanc mentis, ac spiritûs renovatione *ob-*
accenderemur, adductus sum, ut per *lig-*
ras, quia coram non licet, de iis vobiscum *ve-*
agerem, quæ ad hoc negotium pertinet *ra-*

maximè arbitror. Ut autem tota res ad certum ordinem redigatur, eam ad duo capita revocare conabor, si prius, quibus in rebus, hæc, quam dico, renovatio sita sit, ostendero. Primum enim quanti ea sit momenti, ostendemus: tum remedia aliquot exponemus, quæ nos ad eam consequendam non mediocriter juvare possint. Propositio.

2. Atque ut planiùs intelligatur, qua in re hæc instauratio consistat, quid inveteratum, sit animadvertamus necesse est. Quod si attenderimus, reperiemus, mentem illam ardorèmq; animi nobis initio datum à Deo consenescere, hoc est, uti res veteres, neque nitorem, neque celeritatem, neque usus ceteros habere, quibus præditæ sunt recentes ac novæ. Verustatis illa argumenta esse possunt, orare, ac meditari divina sinè sensu animi atque fructu: ægre sese colligere, & ad cor redire: cogitata, dicta, factaque sua sinè pudore, ac proposito emendationis cursim examinare: in res externas libenter effundi: jamque non proximi juvandi gratiâ, sed tædii vitandi, solatiola à rebus creatis cupidiùs mendicare: liberiùs obloqui, & aliena dicta ac facta carpere: religionis disciplinam, levem olim ac suavem, iniquo animo ferre: ad otium aspirare: in animarum zelo languere, laborés-

1 que

13. *Vetustatis signa.*

que earum causâ suscipiendos, qui dum olim erant, acerbos ducere: ægre, tantum repugnanter, obtemperare: honorifice omnibus, indulgentérque tractari vel immunitates & commoda singularia possidere: in animum inducere, se laborare æquo, nihilque esse, quod non sibi debetur; aliáque generis ejusdem. Quæ eisdem argumenta omnia facillè declarantur, quæ sui juris retinens admodum que appetens est, antea ferventis gratia in veneficiò compressam ac domitam, tamquam intentum arcum nervo remisso, ad ingratum rediisse. Id autem committere aliud est, nisi divinæ gratiæ opus ac labefactare; & integritatem, colorem, metriam tollere: quibus rebus animæ desponsæ & copulatæ forma continetur. Hæc igitur omnia renovanda sunt, id in pristinum revocanda statum, atque

Prov. 4. nova facta accessione cumulanda. *Jussor enim semita quasi lux splendens procedit, et crescit usque ad perfectam diem.*

3. Sed quoniam non hæc una in vobis senectus est ex virium languore, veteris etiam interior (veterem hominem Apollonius vocat) quæ nisi omni studio, vigilantique arceatur, perennis est fons prioris, propterea omnino veterem hominem exueris

novum induere oportet. Motus enim omnes atque impetus animi, quibus impellitur, ut nos ac nostra spectemus; ut ad rem quampiam mortalem & caducam adhæreamus; ut divini obsequii puritas ac libertas retardetur; ut minùs prompti & vigiles simus ad Dei voluntatem; hæc, inquam, Quæ omnia veteris hominis vitia sunt. Quocirca renovatio posita erit in primis illis propositis ac fervoribus revocandis; tum verò in vetere homine, vitiosaque natura exuenda; sic prorsus, ut voluntas nostra (quoad hæc exulum vita patiatur) perpetuò intueatur divinam; seque totam ad ejus arbitrium, ac nutum fingat & accommodet; quidem, quid Deo placet, vehementer expetat; quidquid displicet, constantissimè respuat: omni denique conatu penitèns homo à se ipso desciscat: ubi factus sibi terra sterilis, & regio egestatis veterascit, atque corrumpitur secundùm desideria erroris. Accedat autem ad eum, qui, ut nobis appropinquaret, ad nostram descendit humilitatem: ut tibi scilicet tamquam in vitali regione, in justitia & sanctitate veritatis, quasi aquilæ renovetur juvenus nostra. Itaque alacriter progrediamur quotidie, ut nunc primum iter ingredi videamur. Quod quidem nobis præcipit, dum de se profitetur Aposto-

Renovatio spiritus in quo consistat.

- Philip. 3. *lus, quæ retro sunt, obliviscens; ad ea,* An
 13. 14. *sunt priora, extendens meipsum, ad desin-* At
tum persequor bravium supernæ vocatio- eo
 Hom. 12. *Nam (ut ad eum locum notat D. Chri-* nei
stomus) qui tantum sibi processisse videtur con
in stadio, ut jam ad calcem se pervenisse pos
bitretur, de cursu utique consistit; at- aug
etiamnum à meta abesse se cogitat, de- cū
rere nequitiam desistit. Idem igitur tre
endum est nobis, etsi maximos in virtutibus his
progressus habeamus. Etenim si Paulus qu
ipse (inquit ille) sexcentis mortibus jan
culisque perfunctus, ita de seipso sentiens de
perfectò multo magis convenit nos se- ne
de nobis. Et nimirum hac demum da
ne sanctarum virtutum species conservari se
 Lib. 22. *ac nitor. Quippe animus noster (inquit* suo
 Moral. c. *gorius) dum igne amoris excoquitur, se-* tit
 2. *in se servat caritatem pulchritudinis quoniam* ce
na innovatione fervoris. Nescit enim mo
per torporem veterascere, quæ studet per- tel
 Ad Eph. *fiderium semper inchoare. Hinc namque* né
 4. 23. *Paulum dicitur: Renovamini spiritu mentis* et
vestre. Hinc Psalmista, qui ad perfectum stin
jam culmen pervenerat, quasi inchoans ex
 Psal. 76. *bat, Dixi, nunc capi: quia si lassescere* ru
 11. *inchoatis bonis nolumus, valde necesse est,* ru
inchoare nos quotidie credamus. Hæc
gorius. Id verò quanti intersit, magis

Antonius declaravit, qui (ut in ejus vita B. Athanasius refert) fratrum coetu aliquod ab eo vitæ præceptum efflagitante, ita sermonem exorsus est: *Hoc sit primum cunctis in commune mandatum, Nullum in arrepti propositi vigore lassescere, sed quasi incipientem augere semper debere, quod cæperit.* Idque cum sæpe aliis suis inculcavit, tum verò extremo in spiritu, quasi testamento legavit his verbis: *Ego quidem, filioli, secundum eloquia scripturarum, Patrum gradior viam: jam enim Dominus me invitat, jam cupio videre cælestia. Sed vos, o viscera mea, admonero, nè tanti temporis laborem repente perdati. Hodie vos religiosum studium arripuisse arbitremini, & cæptæ voluntatis fortitudo succrescat.*

Sed quoniam nihil attinet hac in re diutius immorari, ad hujusce renovationis necessitatem veniemus. Hæc autem quanti momenti sit, tribus ex capitibus ex parte intelligi poterit.

4. Primum (quod ad salutem perfectionemque nostram attinet) si attendas perfectæ vitæ consecranda obligationem, intestinos rebellantium affectionum tumultus; externas occupationes ac prælia, quæ solidarum germanarumque virtutum, quasi armorum assiduam tractationem, exercitationem-

Quanti momenti sit spiritus renovatio.

que desiderant. Deinde (quod spectat salutem adjumentumque aliorum) si non na expendas, quibus nominibus ex Instituto hominibus opitulari debent quantum opis ac virium ad eos à pravitate ad innocentiam, pietatémque comendandos requiratur; quo zelo, qua caritate, qua patientia, qua cælesti luce opus sit idonea remedia adhibenda; quâ humilitate qua ex parte impediatur id quod per Deum efficere molitur: quâ prudentiâ, et adjumento aliis asserendo, ipsi detrimentum accipiamus. Denique (si res ipsa detur) quia facilè admodum (auctore Gregorio) fervor hic mentis, ac studii

Lib. 19. virtutis refrigescit. *A fervore enim mentis*

Moral. c. *vel inter spirituales inimicos, vel inter carnalium*

16. *les quosque proximos, ipso aliquo modo*

di usu veterascimus, & assumpta novitate mentem fuscamus. Quo fit, ut nihil religio viro tam suspectum esse debeat (nihil enim æquè periculosum) quàm si in se studio procedendi in virtute, & perfectæ vitæ sequendæ frigescere sentiat. Etenim res non modo facit, ut lentè gradiamur, sed potiùs consistamus, & ad speciem dumtaxat usurpationemque consuetudinis nostræ nera obeamus; verùm etiam assiduè, tamquam tinea quædam, vires roburque

strum sensim sine sensu corrodit. Itaque idem nobis quod tigno carioso usuvenit : quod etsi integrum videtur extrinsecus, tamen pondere imposito frangitur, & casu ipso ostendit, quid antea vitii lateret interiorius. Ejus autem, qui ita affectus est, & mœror mœrore cumulatur; & vita ac salus periculis magnis exponitur. Ita fortes olim, ac robusti debilitantur paulatim atque franguntur: *Lapides enim (ut ait Scriptura) Job. 14. excavant aqua, & alluvione paulatim terra 19. consumitur.* Nam revera perpetuo enitendum, & tamquam adverso flumine progrediendum est ei, qui retro rapi nolit, ac regredi. Fortasse enim D. Petrus idcirco Dominum negavit, quod *sequebatur eum Mart. 26. à longè. 58.*

5. Neque verò existimandum est (ut ait D. Bernardus) cum ruinæ alicujus cernuntur, tum incipere damnum; *sed quia Ser. contra vit. ingratit. Ose. 7. 9. Eccl. 10. 18. comederunt alieni robur ejus, & ignoravit.* Ob eam causam ita nos Spiritus sanctus admonet: *In pigritiis humiliabitur contignatio, & in infirmitate manuum perstillabit domus.*

Nam ut disturbare domum nemo conetur, tamen si imber paulatim tegulas pervadens tigna putrefecerit; profectò unius pigritiæ vitio tectum corruet, & inutiles reddentur ad habitandum, quamvis amplæ ædes at-

- que magnificæ. Hinc odiosus ille tepor
 Apoc. 3. qui Deo (ut ipse in Apocalypsi denuntia
 16. nauseam movet ac vomitum. Quem
 dem locum Daniel Abbas apud Cassianum
 in sua collatione hisce verbis explanat,
 Coll. 4.c. mirificè rem ante oculos constituunt :
 19. *immeritò eos Dominus , quos jam in visceribus
 receperat caritatis , noxiè tepesactos ,
 quadam convulsione pectoris sui evomenda
 se pronuntiat : qui cum salutarem quodam
 modo ei potuissent præbere substantiam ,
 ab ejus visceribus maluerunt ; tanto deterius
 effecti illis , qui namquam ori Dominico
 sunt , cibis , quanto id quod nausea compe
 te projecimus , odibiliùs detestamur.*

*Teporis
 cause.*

6. Et quidem nos hujus teporis
 fas , & multas habemus , & intestinas.
 Rom. 7. piditates enim (quas membrorum leg
 23. vocat Apostolus) ceteræque pravæ
 ctiones sacrum in nobis ignem restingu
 conantur : atque uti Spiritus sanctus suo
 amore incendens erigit & extollit , ita
 pestes contra opprimunt atque prosternt
 Quod si ambitio , honorisque cupiditas
 commodorum desiderium , si imperus
 cundiæ , si livor invidiæ animos nostros
 primunt ac deorsum trahunt ; & tum
 vitium , tum illud , tum universa nos deg
 vant ; quem tandem ad perfectionis culm

nostræ industriæ cursum fore putamus? Utinam quemadmodum hoc impedimentum planè intelligimus, atque adeò in se quisque plùs minùsve experimur, ità ad id removendum oculos aliquando aperiamus.

7. Nam quid ego de externis bellis pugnisque dicam? Mitto hostem, qui præterquam quòd hoc est in prælio superior, quod est invisibilis, & calliditate usùque valet plurimum, quippe qui cum tot, tantisque viris depugnârit, interdum victor è pugna discesserit; ità præterea pollet viribus, ut existimet (quod ait Job) *quasi paleas ferarum, & quasi lignum putridum as.* Nihil dico de perpetua ejus vigilantia, quâ nos dies & noctes impugnat. Nihil de pertinacia, qua nos obsidet, atque oppugnat, non unum alterùmve mensem. Taceo insaturabile odium, quo ad eos potissimùm devorandos rapitur, qui arctissimis se cum Deo vinculis devinxerunt: ut verè dicatur *cibus ejus electus.* Venio ad ea, quæ tum domesticis tum externis hostibus tela acunt & suppeditant.

Diaboli qualitates.

Job. 41. 18.

Habac. 1. 16.

Vitiosi motus animi frenandi.

8. Primum igitur, nisi nimios animi motus domitos habeas, tēque assiduè in his frangendis ac vincendis exerceas, quoties te offensurum esse censes? Quod si hæc cura religiosis viris omnibus necessaria est,

quantò tandem magis iis, qui opitulantur aliis in hominum cœtu, quasi in acie veritatis tur? Nam (ut prudenter differit D. Chrysostomus) in hisce hominibus eæ bellæ (sic enim vitiosas animi affectiones appellat) pabuli multò plus habent. Superbi enim laudibus & honoribus alitur, qui in parte spontè consequuntur concionandi ministerium, litterarumque, & aliarum rerum tractationem, quæ hominum oculis patet. Invidia alienâ existimatione, & fama inflammatur; Ira, si quis nobis sese opponat. Quamobrem ejusmodi Christi milites necesse est gloriæ contemptores esse; gloriæ compressam, ceterosque impotentes animi motus subactos in sua ditione ac potestate habere. Hi enim motus haud dubiè faciliùs sese producant in mixto vitæ genere eorum, qui in suam aliorumque salutem incumbunt, quàm in simplici illa vitæ ratione eorum, qui sua perfectione contenti sibi vacillant, & Deo. Quare idem Chrysostomus eodem loco, *Ut ignis, inquit, metalla probat; ita Cleri exacta probatio mortalium animos secernit atque internoscit. Ac si quis est vel iracundus, vel pusillanimis, vel gloriæ appetens, vel arrogans, vel alio quovis modo obsessus, id omne detegit, ac latentes statim morbos nudat.*

9. Jam si occupationes assiduæ (ut Bernardus tradit) sibi hominem quodammodo furantur, facile apparet, quàm sit mentis renovatio ad nosmetipsos tuendos, conservandisque necessaria. Nam quod ad juven- dos alios attinet, pauca illa capita, quæ supra exposuimus, attigisse satis est: illud ta- men non prætermittam, quod in menti- bus ac visceribus nostris hæerere summope- re exopto. Qui in hominum animis ad bo- nam frugem revocandis versantur, horum ut virtutis ardor atque impetus majus omni- um opinione momentum habet; ita languo- rem contra, ac vitia longè maximo esse de- trimento. Idque non idcirco solùm, quia factis improbant, quod verbis docent, & altera manu (ut ait Nazianzenus) animas advocare videntur, altera repellere; verùm etiam quoniam, ut nihil obsit exemplum, minùs quidem certè idoneos se Dei admi- nistros præbent, minùsque efficaces. Qua- re debet quisque nostrum imperfectum su- um æstimare ac lugere, non ex suo tantum unius damno, sed aliorum etiam multorum, quorum salutem impedit. Nam ut parùm fermenti magnam farinæ massam in sese convertit, panémque omnem bonum effi- cit; ita non quantitate numeri (ait Chryso- stomus) sed gratiâ spiritus vim suam justis ho-

Lib. 1. de
Confid.
Renova-
tio etiam
ad juven-
dum pro-
ximis ne-
cessaria.

In sent. n.
4.

De virt.
& vit.

mines tenent. Sic enim Apostoli duodecim numero, parui instar frementi, materiam orbis terrarum massam fermentarunt. Similiter omnibus ætatibus in Ecclesia Dei homines non magno numero, sed magna vi ac virtute, quid efficere possent, cum illustri orbis terrarum emolumento declararunt. Sic denique; (domestica enim exempla non defuerunt) primos illos Societatis nostræ Patres, admodum paucos, industriæ suæ fructus tulisse videmus tantos, quantos Dei beneficio ipsi videmus, ac fruimur. Hinc profectò colligitur commodum æquè & incommodum, quod a parvo fermento bono malove nascitur, ut versus in panem redundare: usumque venire potest, ut alicujus è Societate vitium, & culpa, quæ per se alioqui levis existimaretur, conversionem tamen impediatur, salutemque multorum

*Documē-
tum ex S.
Basilio.
Cap. 15.*

10. Sed ut alterum hoc caput epistolæ concludam, unum addam ex D. Basilio qui illa Deuteronomii verba, ex 70. interpretum versione, luculenter explicans

Attende tibi ipsi, hanc ait sententiam omnibus necessariam, omnibus temporibus, omnibus ordinibus eorum, qui Dei Ecclesiæ

*Homil. in
illud, quæ
est 3. inter
hom.*

continentur. *Habet enim,* inquit, *Domus Dei viventis, quæ Ecclesia est, venatores, viatores, architectos, edificatores, agricolas, pastores, athletas, milites. Omnibus his*

ven-

venit breve hoc verbum, singulis ingerens & vari. ar-
exactam operis obeundi cognitionem, & ad gum.
perficiendum, studium propensa voluntatis.
Ac mihi quidem hæc omnia officia ac mu-
nera videntur, præterquam pastoris (quam-
quam hoc quoque proportionem quadam ac-
commodari potest) in nostræ Societatis ho-
mines convenire. Itaque Basilii oratione,
quam propter egregiam in hoc genere do-
ctrinam iulius exponendam cenleo, & vos
ego hortari possum, & se quisque vestrum,
ea quæ dicuntur attendens, incitare. *Venator Jere. 16.*
es missus à Deo, ita monente, Ecce ego mitto 16.
multos venatores, & venabuntur eos super o-
mnem montem. Attende igitur magna cum
diligentia, nè fortè fugiat te præda, ut effera-
tos per improbitatem, verbo veritatis convi-
ctos Salvatori offeras. Viator es ei similis, Psal. 113.
qui orabat, Gressus meos dirige. Attende 11. 133.
bi ipsi, nè quæ exorbites, ne ad dextram de-
flexeris, aut sinistram: progreditor viâ regiâ,
Architectus solido tutove in loco jacias & col-
locet fidei fundamentum, quod est JESUS
CHRISTUS. Edificator, quo pacto adifi-
cet, videat, ut non ligna, non fenum, neque
calamum; sed aurum, argentum, lapides pre-
tiosos. Pastor es? Attende, nè quid te præte-
reat eorum, quæ ad obeundum munus istud pa-
storale attinent. Hæc porrò quæ tandem sunt?

Palabundum pecus & erraticum convertitur
 quod conquassatum est & contritum, colligito: quod egrotum, sanato. Agricola
 professor? Ficum, infructuosa si est, circum
 dito, illique ingerito quae conductura nocet
 ad edendos fructus. Miles? collabora Euan
 gelio: milita bonam militiam contra spiritus
 nequitiae, adversum vitiosas carnis affectiones
 induitor omnem armaturam Dei, ut probe
 ei, sisque gratus duci tuo, qui huic te
 tia adlegit. Provide, ut nullis implicere
 ea istius negotiis & perplexis curis. Arbitraris
 es? Attende tibi ipsi, ne quam ex legibus athleticis
 tico agoni praescriptis invenire transgressum
 nam nemo coronatur, nisi qui legitime certaverit.
 Imitare Paulum & cursu contendentem
 in palaestra colluctantem, & in agone pugillari
 certantem. Ut strenuus pugil ipse habeto animi
 oculus nusquam evariantem, sed attentum
 privilegium. Premuni ac tuere partes, quarum
 ga letalis sit. In adversarium immotum oculum
 intendito fixius. In stadiario cursu, qui tibi praecurrunt,
 in eos te extendens fac assequaris praecurrito,
 ut praeventas. In luctamine, repugna
 visibilibus adversariis. Per vitiosius periculum
 talis ut perseveres hac facit sententia, nimirum
 animo ut sis non supino, aut concidente, sed
 arrepto; non dormituri, sed pervigili
 sobrio; quique multa cum vigilantia praesentem

ste, & nōrit sibi præesse. Cupientem me singula percensere hic deficiet dies. Hæc ille. Atque hæc, quæ dicta sunt de vitæ mixtæ difficultate, de virtutis absolute, quam illa desiderat, deque aliis rebus ejusmodi, quas aut sanctorum virorum auctoritas, aut usus ipse nos docet; hæc, inquam, omnia ad excitandos animos nostros, & ad eam quæ in nobis requiritur, vigilantiam valent vel plurimum. Sed videndum est, ne forte contra quàm oportet, aut languorem cupiam afferant, quo minus ad perfectæ vitæ culmen aspiret; aut sic aliquem afficiant, uti tam præclaram vitæ rationem minus dulcem, minusque expetendam putet. Sane tantam rei præstantiam qui tuetur, non potest non magnopere eam suspicere: quisquis autem bene de nostro Instituto sentit, hujusmodi cogitatione vehementer impellitur. Et scilicet qui præscriptis à Societate remediis utitur accuratè, magnitudinem animi incredibilem Dei beneficio ac munere experitur ad quæcumque rem suscipiendam: planèque videt, perdifficile non esse, quod antea fieri nullo modo posse judicabat.

11. Restat, ut ad ea, quæ valent ad renovationem (quod erat ex iis, quæ proposuimus, extremum) aliquando veniamus. Primum igitur ejus, quam exposui, necessita-

4. Ad renovationem spiritus remedia.

sitatis cogitatio ad eam rem valde con- cum
 cet: eoque etiam magis, quòd etsi vita laps
 fra terris superior, altiòrque esse debet au
 2. Cor. (*In carne enim ambulantes non seculum* fac
 10. 3. *nem militamus: sed nostra conversatio in* per
 Philip. 3. *lis est*) debemus tamen necessario pra con
 20. capiendæ causâ inter communis vitæ abfi
 mines versari, eorùmque vitia non levia De
 lùm, sed etiam gravia interdum cognos bon
 In Reg. re. In quo periculum est (ùt D. Basi tera
 fus. disp. monet) nè quis se cum aliis longè dete rei
 6, 6. ribus comparans, quodammodo sibi de atq
 tute blandiatur, progressum videlicet su Ac
 metiendo non tam spatio ejus, quod reli tid
 itineris, quam intervallo, quo alios post gen
 reliquit. Et verò sic natura comparat qua
 est, ut oculos libenter convertamus ad eum
 quæ offendere aliquo modo possunt: at arc
 uti factæ progressiones, bonorùmque qu
 torum cogitatio voluptatem; ità distan pro
 contra, inopiæque nostræ consideratio ru
 lestiam pariat. Idque hoc etiam magis, qu la
 ille nos respectus ad quietem invitat, hie ea
 citat ad laborem. Nimirum ut viator aje
 ubi rædere eos itineris cœpit, respectu do
 solent, quantum viæ confecerint; ità pa
 simul ac virtutis ardor restingui, & im op
 stria frangi cœpta est, decursum spatium est
 respicientes, facilè nos ipsos conferim

cum iis, quos aut in voluptatis cœnum pro-
 lapsos, aut in avaritiæ dumetis hæsitantes,
 aut ambitioni & honori misere fervientes in
 sæculo reliquimus. Quamobrem metam
 perpetuò ante oculos propositam habere
 convenit, & quàm longè ab illa etiamnum
 absumus sedulo videre: ut scilicet coram
 Deo, in clarissima ejus luce, rectè facta,
 bonaque nostra omnia divinæ veritatis sta-
 tera examinemus: quid fortis demum, ac
 rei familiaris domi nostræ sit intelligamus:
 atque hac ratione sciamus, *quid nobis desit.*
 Ac mihi credite, permagni interest, quo-
 tidiano ac peculiari vitæ examine uti dili-
 genter, ut tecum te ipse conferas; & tam-
 quam prudens, & industrius paterfamilias,
 custósque domûs tuæ, non modo ad fures
 arcendos advigiles, sed & lustres omnia;
 quid ad domesticas rerum necessariarum
 provisiones desit, prospicias. Hoc nimi-
 rum illud est, quod Salomon de sapiente il-
 la ac provida muliere, Ecclesiam, atque in
 ea cujusque nostrum animam describens,
 agebat in Proverbiis: *Consideravit semitas* Prov. 31.
domûs suæ, & panem otiosa non comedit: & 27.
 paullo ante; *Quæsit lanam, & linum, &* Ibid. v.
operata est consilio manuum suarum: facta 13.14.15.
est quasi navis institoris, de longè portans pa-
 K nem

nem suum : de nocte surrexit , deditque p
dam domesticis suis , & cibaria ancillis suis.

Tituli
DEO ser-
viendi.

De virt.
& vit.

12. Deinde ad eam , quam dixi , v
renovationem magno erit adjumento d
norum beneficiorum meditatio , nomi
que innumerabilium , quibus Deo infer
debemus ; simulque illa cogitatio , qua
quodam sermone D. Chrysostomus ex
nit : Nihil boni facere , nihil aliud e
quam facere aliquid mali , quippe cum
stro officio desimus , & prætermittamus
quod nostri Instituti professio postulat.
empli causâ , inquit ille , si servum ha
as non rapacem , non ebriosum , non o
tumacem , sed sobrium , moderatum ,
omnis expertem ; idem tamen totos
si domi sedeat otiosus , omittâtque ea , q
ad suum munus attineant , nonne gravi
vapulabit ? Atqui nihil maleficii commi
sed satis maleficii est , munus officiûm
suum neglexisse. Quid ? agricola , qui
teris quidem in rebus vacet culpâ , sed
mi desideat , non serat , non aret , non v
colat , nonne is quoque vapulabit ? At
hil injuriæ intulit , nihil damni : verum
sationem ipsam injuriam damnûmque d
cimus. Atque etiam in ipso nostro co
pore , si manus itâ affecta sit , ut non
quam quidem illa præscindat , non ocul
eru

eruat, nihil denique detrimenti afferat, sed defidiosa cesset, reliquo corpori nullo modo inserviat; quis non istiusmodi manum inutilem, & præscindendam potius, quam retinendam putet? Eodem pacto, ait ille, non modò aliquid fecisse mali; verùm etiam aliquid omisisse boni, magna comprobatur injuria. Porro divinis in rebus id ipsum multò magis apparet. Atque haud scio, an ob eam causam Deus per Prophetæ personam queratur, *Retribuebant mihi mala pro bonis, sterilitatem animæ meæ*: quòd scilicet terra tam sedulò exculta, tot divinorum beneficiorum imbribus irrigata, tot Solis justitiæ radiis tepesacta, si uberes fructus non ferat, mala retribuatur pro bonis ei, qui tot illam benedictionibus dulcedinis prævenit.

Psal. 34.

12.

13. Equidem, Patres, Fratresque carissimi, nescio, quò fiat, ut tantorum beneficiorum consideratione, tantòque divini erga nos amoris æstu, non animorum nostrorum glacies (ut ità dicam) penitus liquefiat. Quò fieri possit, ut quatuor illa nomina, quæ nos Deo debitores constituunt, à D. Bernardo quodam sermone breviter expensa, considerantes, satisfactionem videlicet peccatorum, quæ sempiternis erant suppliciis vindicanda; creationem, at-

*Debita a
pud DE-
UM à no-
bis con-
tracta.*

*Serm. de
quat. de-
bit.*

que conservationem; quo nomine, quod
mus, quod vivimus, Dei sumus; divini sa-
guinis pro nobis profusionem; denique
promissionem mercedis, ac beatitudinis
ternæ; nescio, inquam, quæ eveniat, ut
hæc secum reputant, non se & gratiores
liberaliores præbeant ei, cui se totos om-
bus nominibus debent. Quis enim mor-
tali pertulisse, multumque laborasse sibi vi-
bitur, si sempiternas inferorum pœnas
meruerit animo, quas millies meritis est? Quæ-
ri poterit, ab se nimium postulari, cu-
cor postulatur, si meminerit sese & natu-
& conservationis jure totum ejus esse,
se tradidit? Quis aliquid dare se existim-
bit, cum vitam reddet Deo suo, qui causa
sua causa profudit: Et certè nec
vitæ pretium, nec obligationis ratio,
nobis teneretur, nec illorum conditio,
quibus illam profudit, ullam in hac
comparationem admittit. Etenim si vitam
Dei causâ ponimus, suum illi reddimus
facimus id pro eo, qui tot modis meritis
est, ut faceremus; vitam denique ponimus
pro eo, qui posuit antè pro nobis. Quis
contrà Deus ac Dominus sanguinem ac
tam dedit, non modò pro vermiculis, quibus
nihil omnino deberet; sed pro servis
pro sceleratis, pro inimicis; quod nimirum

Apostolus (ut scitis) tantopere exaggerat. Rom. 5.

Quis porrò carius ducet pretium momentaneum & leve, quo sibi comparat *supra modum in sublimitate aeternum gloriae pondus* ; 2. Cor. 4. 17.

quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit ? Quæ cum ita sint, nihil 1. Cor. 2. 9.

est, quod non pro tot immortalibus promeritis tali tantoque Domino anima debeat.

Itaque mentem omnem nostram, cor, ossa,

viscera ipsa clamare oportet : *Domine quis*

similis tibi ? ejusque laudem, ac prædicationem in nostro semper ore versari. Nempe

hoc frenum est illud, quod se hominum generi Deus injecturum Isaiæ ore confirmat ;

Laude mea infrenabo te, nè intereas. Dul- Isai. 48.

ce verò frenum ac suave, quo nisi fortè re- 9.

tractantes sumus & effrenati, nullo negotio

flecti reflectique possumus ad nutum & ar-

bitrium regentis Dei.

14. Ac sanè si animus noster sui ad- *Quanta*

huc juris manet, nec totum se Domino de- *fit ingra-*

dit ac tradidit ; meritò sterilis dici potest, *titudo,*

qui mala retribuatur pro tot ac tantis bonis. *Deo ma-*

Quo mihi spectare videtur Deus, cum apud *la pro bo-*

Isaiam exclamat : *Propter iniquitatem avaritiae* *re.*

ejus iratus sum, ac percussi eum. Ab- Isai. 57.

scondi faciem meam, & indignatus sum : & 17.

abiit vagus in via cordis sui. Neque enim

qualiscumque avaritia est, sed incredibilis

quædam avaritiæ iniquitas, si neges te
cui debes omnia. Atque istiusmodi ho-
nibus jure accidit interdum, ut Deus
scondat faciem suam ab eis, & abeant
in via cordis sui. Quæ quidem est pe-
longè gravissima. Id adeò multò magis
nos convenit, qui nos totos nova qua
voluntate consecravimus Deo, & per
quasi holocaustum immolavimus. In
ille holocausto gravissimè fert surripi sibi
liquid ex eo, quod fuerat consecratum.
Huc enim etiam divinam illam vocem

Isai. 61. 8. rivare possumus: *Ego Dominus diligens
diciam, & odio habens rapinam in holo-
causto.* Nos verò steriles & ingrati erimus

nostra in Deum officia exiliter ad calcem
revocabimus, quasi verentes, nè major
torum sit ratio, quam acceptorum; si
vini obsequii annos, si susceptos labores
præsentem disciplinam, si emolumenta
nobis in proximos profecta numerabimus
ac pendemus. Hæc enim omnia nova
neficia sunt, quibus etiam arctiùs deviumur.

Ser. 83. in Cant. *Amor sit incitamentum amoris DEI.* Quare B. Bernardus negat, animam
nostram amoris cælestis sponsi mutuo
spondere ullo modo posse. *Nam & cum
se totam, inquit, effuderit, in amorem, quod
tum est hoc ad illius fontis perenne profluvi-
um.*

Quocirca permagni mihi ponderis videtur
qua

quædam D. Chryfostomi sententia, Isaiæ
visionem tractans, *Vidi Dominum*, & quæ Isai. 6. 1.
sequuntur, ait, Seraphinos alis non ora so-
lùm tegere, quod intelligentiæ obtutum fi-
gere in summa illa luce nequeant; sed pedes
contegere, quod reverentiæ amorisque sui
exiguitatem erubescant; qui non pro ejus
dignitate procreatorem suum diligant, ne-
que tanta ejus caritate flagrent, quantum
præcellentissima illa natura postularer.
Quod si Seraphini ipsi beatorum spirituum
Principes, qui à divini amoris ardore nomen
invenerunt, minùs ab se, quàm par esset,
amari Deum erubescunt; cujus tandem o-
ris & impudentiæ erit homuncio, si in ani-
mum inducat suum, se Dei causâ plus æ-
quo laborare? Vel hæc animi inductio effi-
cere deberet, ut de nobis ipsis quàm de-
mississimè sentiremus; quippe clarissimum
signum perexiguæ, vel divinorum merito-
rum erga nos cognitionis, vel nostræ in De-
um benevolentia. Animus enim divina
caritate ardens non contrahit se, in angu-
stûmque reducit, sed in dies augescens pro
amoris accessione dilatat sese, & immensam
interminatamque abyssi magnitudinem in
Deo nanciscitur; ubi infinitè se in omnes par-
tes effundat, *Et si dederit omnem substantiam Cant. 8.
domûs suæ pro dilectione, quasi nihil despiciet 7.
eam.*

Tempore
bene uten-
dum.

15. Jam verò illud quoque proderit primis, brevem sibi quemque hujus cursum circumscribere; & simul memisse, quod perfectionis & gratiæ divinæ comparâris in vita, id te comparaturum se numquam. Vitam autem ipsam (ut Greg. Nazianzenus tradidit) esse quafi catum, cujus dies cùm abierit, tempus plius non sit emendi, quæ velis. Hinc Eccl. 9. admonitio: *Quodcumque facere potest* 10. *nus tua, instanter operare: quia nec opus ratio, nec sapientia, nec scientia erunt inferos, quò tu properas.* Itémque Apoc. Ephes. 5. *lus nos monet, ut cautè ambulemus,* 15. & 16. *quasi insipientes, sed ut sapientes; redites tempus; hoc est, occasionem negotiandi; significans videlicet, quemadmodum mercator pecuniæ non parcit, ut emat dimátve quod adamavit; ità nos nulli labori parcere oportere, nè merendi occasio labatur, quoniam dies mali sunt.* Ità ut neque laborum brevitatis gravis videatur neque ullum punctum temporis lucrum cum præterire patiamur. Constat enim gratiæ in hac vita partæ gloriam in æterna illa vita, & felicitatem proportionem responsuram, ut nè minimum quidem lucrum pro vi faciendum sit, cui tanta mercedis accessio sit proposita. Ità quo minùs aberit

meta, eò magis properabis; & quò magis accedes ad præmium, eò plùs animi accedet ac virium. Illud etiam summa ope vitabitur, nè idem cursui nostro accidat, quod violentis motibus solet; qui ab externa vi atque impulsu profecti, processu paullatim remittuntur ac languent: sed contra nos ab insita vi ac virtute acti, hoc est, ab inhabitante Spiritu sancto, (*Quicumque enim Spi-* Rom. 8.
ritu Dei aguntur, ii sunt filii Dei) tantò con- 14.
citatori cursu rapiamur, quantò viderimus appropinquantem finem.

16. Hinc ultimum, idémque præsentissimum remedium peti licet, ut manum operi admoveamus, & in rebus, quibus caremus, comparandis omnem operam collochemus. Id enim demum est (ut D. Gregorio placet) non modò cor, sed etiam manus (quod Jeremias monuit) ad Deum tollere. Nam qui ad solidas virtutes parandas fati esse unam voluntatem arbitratur, is profectò vehementer errat. Quamobrem D. Basilii docens, in solitaria vita & plùs periculi esse, & minùs ad necessarias virtutes parandas facultatis, ait: *Neque eum sua humilitatis documentum dare posse, qui neminem habeat, cui subjiciat se ac submittat; nec mansuetudinis, qui cum mortaliis nullo versetur; nec patientia, qui nullum omnino habeat suis*

Non sufficit, bona velle, sed oportet facere.
Lib. 18.
Moral. c. 5.

Reg. fus.
disp. c. 7.

voluntatibus adversantem. Ad extremum quo
 illud adjungit: *Siquis autem ad componendi cibum*
moderandumve animum sacrarum literarum
rarum præcepta, doctrinam, meditationem
fatis esse ducit; is similiter facit ut si quis mu-
sceret edificare, neque unquam tamen ad fit
care; disceret es cudere, & tamen qua per
dicisset, numquam in actum educeret. re i
 que usu docti scimus non nisi faciendo ar- tas
 addisci. Quæ tamen ipsæ in externa do- do
 rum materia cum versentur, nihil admodum mo
 habent repugnantiae. Neque enim Arc ver
 tecti, neque ceterorum artificum conatio ri,
 operis materia reluctatur. At nostra tu
 Philosophia, quæ in interioribus animi re
 ribus perdomandis occupata est; difficul- dis
 tes habet, & impedimenta nec minima- tia
 plurima. Ut enim in quadrando lapide hu
 ficultatis aliquid ac negotii fuerit; quod ne
 tus certè ad rudem illam asperitatem fa
 quaquam redit: at efferatos animi motu- ria
 quamvis edomitos, ad ingenium tamen ta
 dire sæpius experimur. Et verò si in fru
 tute ac pietate quotidie augenda sedula fr
 nobis opera poneretur, ad majora quotidi- de
 lucra aditus patefieret; præsertim cum qu
 hoc quoque genere sua sponte lucrum cu
 minimum (ut Chrysostomus monet) & m
 mos faciat, & ad lucrum majus alliciat. qu

De virt.
 & vit.

quod cerni licet, inquit, in pecunia, & mercibus. Lucrum enim, exempli gratiâ, unius & alterius aurei numi, animum addit lucrandi decem, aut etiam viginti. Videmus etiam locupletes, quibus plûs & auri sit & animi, faciliùs ad maximas pecunias pervenire, quàm pauperes locupletari. Quare in eam curam incumbendum est, ut oblatas lucri occasiones nè dimittamus; quandoquidem qualecumque incrementum animos nobis ac vires addit ad majora. Nec verò illas modò virtutes, quæ desunt, parari, verùm etiam quæ sunt, perfici oportet, tum gradu, tum etiam firmitate. Qua de re D. Gregorius ad illa verba Job præclare disserit: *Per singulos gradus meos pronuntiabo illum.* Librum autem dicit illum, quem humeris ferre, & coronæ instar capiti imponere gestiebat; significans, sacras litteras factis expressas coronam parere nobis victoriæ. Ità Christus Dominus noster (ut notat D. Gregorius) terram dixit animæ nostræ, ubi Divini verbi semen jactum sit, *fructificare primum herbam, deinde spicam, deinde plenum frumentum in spica.* Hoc utique studium in eo, qui ad perfectam vitam, cumulatamque contendit, vigere opus est; & ad hoc quoque ipsum quotidianum examen referendum est. Ceterùm hæc remedia

Lib. 12.
Moral. c.
14.
Job. 31.
37.

Lib. 21.
Moral. c.
14.

dia libet eâdem sententiâ claudere,
 Divus idem Gregorius eo loco posuit,
 supra indicavi, cùm docerem, mentis
 stræ fervorem paullatim veterascere,

Lib. 19. igitur hæc ille subjicit: *Aqua tamen*
 Moral. c. *state, si studio perfectionis invigilemus,*
 16. *do, legendo, bene vivendo, renovamur:*
vita nostra dum lacrymis lavatur, bonis
ribus exercetur, sanctis meditationibus
tur, ad novitatem suam sinè cessatione
ratur.

In fine nè
 corrum-
 pas.
 Hom. 3.
 in ver. I.
 sai. vidi
 Dominū.
 Pl. 74.
 17. Ac nè longior sim, illa nos
 simūm cogitatio adjuvabit, Actiones nos
 ferè initio fervidiores esse, sed tempore
 cedente refrigescere; Ideirco enim (ut
 cet Chrysoftomus) Spiritus sanctus
 ore nos admonet, *In fine nè corrumpas:*
 niam tum vigilantia desideratur, ut
 maximè. Quippe in actionis ingressu
 vires animæ integræ sunt, nemo quant
 vis piger non multum adhibet studii ac
 ligentiæ. At in progressionem; & scilicet
 in extremo, hæc admonitio necessaria
 Pfal. 74. *In fine nè corrumpas.* Idque hoc etiam
 in titulo. *gīs, quòd eo præcipuè tempore diabolus*
omni ope atque operâ nos bonis omnib;
conatur evertere. Ut prædones, inquit
le, non solventem è portu navim inanem
& merces aliunde petentem invadunt;

onusam in reditu observant, atque diripiunt; ita diabolus ubi complures virtutes magno studio collegeris, tum verò in te, quali in onustam mercibus navim, impetum facit. In quo quidem illius præda non solum magna est, quod de nostris bonis prædatur; sed etiam quòd offensio nostra ad direptionem valet aliorum, qui nostro exemplo in fraudem ac perniciem inducuntur. Quare omnino humilitatis præsidio tecti semper simus necesse est. Nihil enim (quæ naturæ nostræ est infirmitas) superbiam elevationemque animi (nisi vigilantiam comprimatur) æquè gignit, atque innocentia ac rectè factorum conscientia, & industriæ fructus ex multorum conversione perceptus: ut rectè Dominus ita præcipiat: *Cum feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite, servi inutiles sumus.* Hoc adminiculo carens Ozias corruit. Nempe cui sacræ literæ testimonium dederant sanctitatis, quod fecerat rectum quod erat in conspectu Domini. Verùm is per superbiam sacerdotale sibi munus adsciscere conatus, teterrimam in lepram incurrit. At Moyses (id quod observavit Theodoretus) non prius tantæ hominum multitudinis dux est creatus à Deo, quam dextram illam, quæ mare divisura, & quæ res admirandas editura esset, insertam

Luc. 17.
 10.
 2. Paral.
 26. 4.
 Ibid. v.
 19.
 Quæst.
 10. in E.
 xod.
 in

in sinum suum, leprosam animadvertit. Nimirum ut homines in meditationis quam sinu intelligant, qui ipsi per se quid munere ac beneficio Dei: atque liquidò profiteantur: *Dextera Domini virtutem*. Ità demum vera germanaque militate nixi, in vita nostra renovanda petuò versabimur: & habentes in ipsis, & non in altero gloriam nostram est, testimonium bonæ conscientiae, nihil spectat aliud præter divinam gloriam

Job. 29. dicemus cum S. Job: *Gloria mea semper*
20. *novabitur, & arcus meus in manu mea in-*
rabitur. Ut videlicet partim hoc con-
sentientiae testimonium nostræ perfectionis
deo, partim zelum salutis animarum flu-
sè curantes, arcum sagittasque nostræ
litiæ instauremus, tamquam veri germa-

Psal. 126. *que filii excussorum*, ut animas Divini
4. *ris telis sauciatas mundo mortuas Chri-*
Domino mancipemus.

Implorã- dum DEI 18. Neque verò vitiis, quæ in
auxilium. cernimus (dummodo de hac arcus, & g-
riæ renovatione, quam dixi, labore non
deterreri à suscepto consilio, sed potius
novationis nostræ gratia freti, animos virè
renovare debemus; & nos ipsi jucundum
ma illa, quæ apud Zachariam est, Dom-

Zach. 12. voce consolari: *In illa die ponam Duces*
6.

sicut caminum ignis in lignis, & sicut facem ignis in feno: & devorabunt ad dexteram & ad sinistram omnes populos in circuitu. Et quoniam hæc sunt ejusmodi, ut nostras vires longè, multùmque superent, accipite, unde animi nobis ac vires addantur: *In die illa proteget Dominus habitatores Jerusalem.* Ibid. v. 8. Magnus verò patronus ac potens. Sed quid tandem ab eo opis afferetur? & erit, qui *Psal. 117. 16.* offenderit ex eis in die illa, quasi David. *Dextera Domini faciet virtutem.* Ut scilicet claudus, qui passim offendebat, robore alter David exittat, usque eò fortis, ut funda & lapide carneam illam turrin (sic enim Philistæum appellat Chrysostronus) nullo negotio dejiciat, suo illum gladio obtruncet; victoriam ac lætitiã populo pariat universo.

19. Atque ut paratioribus animis studiisque ardentioribus in mentis instauracionem incumbamus, Gregorius XIII. Pont. Max. pro sua paterna in filios omnes caritate, & egregia hæreticorum, ethnicorumque in Ecclesiæ ovile cogendorum voluntate; partim cupiditate impulsus videndi in Societate nostra novum in dies splendoris incrementum, novosque fructus nostrorum operã colligendi, atque in primis tantam hominum multitudinem, quæ extra Ecclesiæ

Ad Renovationem conferunt etiam Exercitia spiritua-
lia.

fiæ arcam obruitur, conservandi; par
etiam nostris precibus adductus, occasi
januæ, quam initio dixi, in Japone pate
ctæ; his, inquam, de causis Pontifex
dulgenciam plenariam, Jubilæumque
plissimum omnibus Societatis homin
largitur, quicumque sacra confessione
communione facta, nominatim pro illo
populorum ad Ecclesiam traductione,
um erunt deprecati. Quo quidem
præstanti munere, ut cum certa stabili
animorum nostrorum utilitate, & ill
atque insigni illius nationis emolument
perfruamur, cohortor omnes in Domini
(quod commodo cujusque ex præsent
Superiorum fieri poterit) in Exercitiis
ritualibus dies aliquot ponant, seque ad
ceram animosamque confessionem com
rent; generalem, scilicet, aut Superior
dumtaxat mensium, initio ab ultima
(uti statis temporibus fieri ex Constit
nibus nostris solet) aut etiam vitæ tot
in Societate actæ, ut cuique commo
erit. Ex quo novam omnes vitam no
animi ardore instituant; sic prorsus, ut
ipsa cujusque appareat instauratio, tum
perfectione sua, tum in zelo animarum.
quoniam etiam perfecti viri aliquid semper
habent, quod renouent, & in quo crescant

neque satis est hac, aut alia, quapiam occa-
sione interdum cogitationem conatúmque
conferre; vos vehementer etiam atque eti-
am hortor, ut animum ad ejusmodi exer-
citationes spirituales identidem referatis;
præcipue verò post operam aliquamdiu in
missionibus, aliisque Societatis muneribus
collòcatam, Ut nimisrum cogitemus vias Psal. 118.
nostras: & quo majore deinde animo ac vi- 59.
ribus ad opus redeamus, interquiescamus
interdum ac respiremus. Ità demum quis-
que nostrum illam verè Prophetæ vocem
usurpabit: *Os meum aperui, & attraxi spi-* Ibid. v.
ritum. Illud enim & usus ipse docet, & 131.
Societatis nostræ parens I G N A T I U S cen-
suit, atque adeò in epistola quadam testatum
reliquit, ejusmodi meditationes (quas ille Par. 4. c.
arma spiritualia in Constitutionibus appel- 8. §. 5.
lat) non modò ad cujusque nostrum, sed eti-
am ad aliorum incolumitatem, ac salutem
maximo esse præsidio. Hinc porrò magna
Dei cum gloria fiet, ut omnes, qui viderint
nostros, cognoscant illos, *quia isti sunt se-* Isai. 61.
men, cui benedixit Dominus. Quam ille be- 9.
nedictionem pro sua immensa benignitate
confirmet, perpetuòque adaugeat in nobis,
ut quos & ipso vitæ genere, & purgandi il-
luminandique alios munere, Angelorum
(quorum festum solemnèmq; diem hac lu-

ce celebramus) in hoc exilio socios esse
luit, his beneficium suum stabiliat & cum
let in patria: ubi una cum beatis illis spiri-
bus misericordias Domini in æternum
teris; & simul cum aliis compluribus
dem per vos inductis, ante thronum De-

Apoc. 5. Agni concinatis: *Redemisti nos Domine*
9. & 10. *us in sanguine tuo, ex omni tribu, & lingua
& populo, & natione: & fecisti nos Deo
regnum, & Sacerdotes; & regnabimus in
ternum. Amen.* Romæ III. Kal. Octobris
anno post Christum natum 1583.

Omniū in Christo Servus

CLAUDIUS AQUAVIVUS